

УДК 070=161.2(73)

**Біловус Леся Іванівна,**  
к. філол. н., доцент Тернопільського національного економічного університету

**Биловус Леся Ивановна,**  
к. филол. н., доцент Тернопольского национального экономического  
университета

**Lesia Bilovus,**  
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,  
Ternopil National Economic University  
e-mail: [Lesya.Bilovus@i.ua](mailto:Lesya.Bilovus@i.ua)

**Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США)**

Представники української діаспори у США завжди дуже уважно стежили за подіями на своїй історичній батьківщині. Серед різноманітних форм співпраці між діаспорою США та Україною сьогодні можна виокремити й соціально-економічний аспект, який полягає, як вважають дослідники, зокрема, у: прямих інвестиціях представників ділових кіл української діаспори, створення потужних українських підприємств допомога щодо їх виходу на міжнародний ринок тощо. Важливу роль у висвітленні цих питань відіграють опубліковані матеріали в україномовній періодиці української діаспори США. Дослідження присвячене аналізу україномовних періодичних видань діаспори США на предмет економічної взаємодії і допомоги між американськими українцями та їх історичною батьківщиною.

Ключові слова: україномовна періодика, українська діаспора, економіка, Україна

**Экономическое сотрудничество украинской диаспоры США с Украиной как один из факторов украинской самоидентификации (на примере украиноязычной периодики США)**

Представители украинской диаспоры в США всегда очень внимательно следили за событиями на своей исторической родине. Среди различных форм сотрудничества между диаспорой США и Украиной сегодня можно выделить и социально-экономический аспект, который заключается, как считают исследователи, в частности, в: прямых инвестициях представителей деловых кругов украинской диаспоры, создании мощных украинских предприятий, помощи по их выходу на международный рынок и тому подобное. Важную роль в освещении этих вопросов играют опубликованные материалы в украиноязычной периодике украинской диаспоры США. Исследование посвящено анализу украиноязычных изданий диаспоры США на предмет экономического взаимодействия и помощи между американскими украинцами и их исторической родиной.

Ключевые слова: украиноязычная периодика, украинская диаспора, экономика, Украина

**The USA Ukrainian Diaspora's economic cooperation with Ukraine as one of the factors of Ukrainian self-identification (based on materials from the Ukrainian-language periodicals of the USA).**

The Ukrainian Diaspora's representatives in the USA have always followed closely their historic homeland's developments. Among various forms of cooperation between the Diaspora of the USA and Ukraine today, it is possible to distinguish also the social and economic aspect, which, according to researchers, involves particularly: direct investments by representatives of the Ukrainian Diaspora's business communities, the creation of

powerful Ukrainian enterprises and providing them with the assistance for their access to the international market, etc. All the published materials in the Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora play an important role in highlighting these issues. The research is devoted to the analysis of Ukrainian-language periodicals of the US Ukrainian Diaspora on the subject of the American Ukrainians' economic cooperation and assistance with their historical homeland.

Key words: Ukrainian-language periodicals, Ukrainian Diaspora, economics, Ukraine

Представники української діаспори у США завжди дуже уважно стежили за подіями на своїй історичній батьківщині. На думку фахівців, сам факт становлення України як незалежної держави впливає на позитивне ставлення до неї закордонних українців.

Серед різноманітних форм співпраці між діаспорою США та Україною сьогодні можна виокремити й соціально-економічний аспект, який полягає, як вважають дослідники, зокрема, у: прямих інвестиціях представників ділових кіл української діаспори, створення потужних українських підприємств допомога щодо їх виходу на міжнародний ринок тощо [12]. Однак ці та інші форми не набули значного поширення, що зумовлено непростотою ситуацією в економіці України, її тривалою нестабільністю, корупцією на високому державному і місцевому рівні, відсутністю відповідної законодавчої бази, гарантій недоторканності іноземного капіталу і т. ін.

Питанням української діаспори в США, причинам еміграційних процесів у цю країну, економічній співпраці між американськими українцями та Україною приділяли увагу Т. Бевз [4], Т. Дракохруст [11], В. Євтух та ін. [12], М. Куропась [37], Б. Лановик та ін. [14], В. Маркусь [17], І. Недошитко [19], А. Шлепаков та ін. [25], однак останніми не розглядалося питання економічних взаємин української діаспори США та материкової України у контексті україномовної періодики США. Тому метою нашого дослідження є аналіз україномовних періодичних видань діаспори США на предмет економічної взаємодії і допомоги між американськими українцями та їх історичною батьківщиною.

Мусимо зауважити, що більшість публікацій в україномовній періодиці діаспори США щодо цієї тематики з'явилися, безперечно, після проголошення

суверенності України, коли на карті світу на законних підставах з'явилася українська держава з легітимною владою у Києві, коли американські українці, жертвуючи кошти, знали, що допомагають своїй історичній батьківщині. Проте аналіз джерельного матеріалу дає нам кілька статей, що стосуються економічного життя в УРСР, хоча назвати його таким, що характерне тільки для цієї радянської республіки, не можна. Власне, ідеться загалом про радянсько-колгоспний тип господарювання, коли навіть в урядові пресові органи (наприклад, «Радянську Україну») просочується інформація щодо повної невдачі такого підходу, що потім тягне за собою купівлю зерна в «буржуазної і прогнилої» Америки. Періодичні видання українців у США у серії «На економічні теми» друкують цитати з радянської преси [28], де самі працівники і голови колгоспів наводять приклади абсурдного недалекогоглядного хазяйнування «з центру», скаржаться на погане технічне забезпечення, що утруднює виробництво сільськогосподарської продукції та робить її собівартість значно вищою, ніж за кордоном, де більшість робіт виконують машини. Є проблеми і з транспортуванням вже готової продукції, а планова економіка і насильницьке впровадження непрофесійних «реформ» (наприклад, урядова політика М. Хрущова щодо насадження кукурудзи) [27] зовсім не враховують особливостей національного господарства, що призводить до виснаження ґрунтів, порушення сівозміни, зниження досягнень у тваринництві. Цікавими, на нашу думку, є опубліковані відгуки італійців, які повернувшись з подорожі після відвідин УРСР, віддали свої партійні квитки і вийшли з комуністичної партії Італії. Для них було особистою катастрофою визнати те, що вони роками вірили і ставили за зразок те суспільне життя і порядок, якого, по суті, насправді не існує. Їх увага зосередилася на соціальній нерівності, бідності і безправності колгоспників, поганих житлових умовах і умовах праці, причому міське населення радянської республіки хоч і має вищий рівень життя, ніж у селі, проте його навіть не можна порівняти з рівнем життя італійця. Дописувачі зауважують, що в Італії вони мають свободу, на відміну від радянських людей при однопартійній системі. Тому автори нечисленних статей

в україномовній діаспорній періодиці роблять висновок про те, що, незважаючи на зустрічі у Нью-Йорку, Чикаго, де радянські делегати наввипередки говорять про значні економічні успіхи України у колгоспах під керівництвом комуністичної партії, це просто радянська пропаганда, з великою долею обману, бо УРСР, як і її економіка, перебувають у російсько-більшовицькому полоні [27; 28].

Першими, на нашу думку, публікаціями в україномовній періодиці США, що стосуються економічного життя материкової України, але вже після проголошення незалежності останньою, є інформація щодо власної національної валюти. Її впровадження було предметом обговорень і дискусій між романтиками та прагматиками від економіки [16]. Перші висловлювали думку про користь для українського народу відходу від рубля, а інші вважали це невиправданим – 70% імпорту в молоду Україну складали товари з Росії, передусім енергоносії, тому це тягнуло за собою неминуче подорожчання. Однак і через десятиліття, коли відзначали дату введення гривні, цей крок називають політично дуже правильним і вчасним: одним із атрибутів незалежної держави (поруч з гербом і прапором. – Л. Б.) є також власні гроші. Крім того, зазначено, що гривня – традиційна українська грошова одиниця, відома ще з княжих часів (шматочки срібла на шиї), коли про її тверду вартість знали не тільки купці, а й володарі інших держав. Тобто введення гривні – це свідчення нерозривної тяглості історії України від Київської Русі до Української народної республіки і ще далі – до нашого сьогодення. Власне, сумнівів у назві української грошової одиниці не було ні в кого, зате сперечалися щодо її вигляду. Олексій Гай, автор статті у газеті «Міст» [6] за 2014 р. з приводу святкування двадцятиріччя введення гривні, зазначає, що під безпосереднім керівництвом тогочасного голови Нацбанку Володимира Матвієнка українські художники Василь Лопата і Борис Максимов розробили дизайн національної валюти, де у кожній купюрі зуміли поєднати історичне минуле та сьогодення України. «Було необхідно відобразити в орнаменті, геральдиці, колірній гамі ту епоху, у якій жили Т. Шевченко, Б. Хмельницький

чи Ярослав Мудрий, а в особливостях картушів та вигинах стрічок мали прочитуватися настрої цілого народу в певний історичний момент» [34].

Упродовж вересня 1996 р. майже у кожному номері щоденника «Свобода» – інформація про перебіг грошової реформи та впровадження гривні [21]. Інформагентство Рейтерс повідомляє, що 2 вересня обміняти карбованці на гривні в регіонах України досить непросто, більшість крамниць зачинено, а у відчинених – зростання ціни на товари та можливість розрахунку купонами чи вже гривнями. Однак відзначається, що й звичного хаосу, що супроводжує, зазвичай, такі процеси, теж немає. Оскільки грошова реформа тільки розпочалася, автори статей детально зупиняються на описуванні нових купюр. Привертає увагу й своєрідне рефлексування в колонці редактора з приводу співвідношення американської валюти і гривні, його виправданості та прогнозів [35]. На шпальтах діаспорної періодики з'являються відомості, інколи недоступні тогочасному українському читачеві. Так, українська гривня була видрукувана в Канаді, завезена в Україну ще 1992 р., де зберігалась у сховищах Національного банку до слушного моменту. Незважаючи на рекомендації деяких економістів та Міжнародного валютного фонду, тодішній Президент Л. Кучма вирішив впровадити гривню на початку вересня, а не вкінці календарного року, на що були економічно виправдані пояснення. Причин такого поспіху, на думку одного з авторів аналітичних статей у діаспорній періодиці Володимира Звігляничя (науковий співробітник Інституту Європейських, Російських, і Євразійських студій університету Джорджа Вашингтона), є декілька [33]. Передусім, це вже вищезгадана символічна незалежність від Росії, а також обіцянка самого Президента ввести національну валюту протягом двох років. Ще однією передумовою, про яку не писали того часу, однак сподівались на позитивне вирішення, – це придушення тіньової економіки. За висновками фахівців, грошова реформа не дуже вдарить по незаможних і допоможе багатим, оскільки Нацбанк не з'ясовуватиме походження великих сум за умови їх обміну та осідання на банківських рахунках. Опубліковані матеріали [32], попри захоплення, висловлювали і

чимало застережень, пов'язаних з аналізом внутрішньої ситуації в Україні, її зовнішнього становища, наявністю ресурсів для грошової стабілізації. Після вдалого введення національної валюти природно виникає проблема інвестицій, що на відміну від прийняття Конституції та проведення грошової реформи лежить в іншій площині – зовнішній, на яку здійснювати тиск, як це можна робити у сфері внутрішній для досягнення позитивного результату, досить проблематично, а почасти і неможливо.

За інформацією УНІС [30], свого часу фундація Євразія надала УККА кілька тисяч доларів для підтримання реформ в Україні разом із незалежним громадським телебаченням. Кошти використані для створення якісного медійного продукту з метою просвіти громадськості щодо демократії та основ і правил ринкової економіки. Як наслідок успішної співпраці УККА із УНІКА-ТБ було випущено серію 10-хвилинних фільмів на тему «Україна може» про життя і діяльність визначних особистостей для формування перспективи успіху та конкурентоспроможності молодій незалежній державі. Кожен фільм охоплює одну з областей, популяризуючи її успіхи в економічному плані. Також у 1995 р. уряд США надав 100 тисяч доларів УККА для координації допомоги українському уряду в галузі реформування комерційного права, над Проектом якого вже кілька років працювали в Україні та США представники цієї організації, американської юридичної фірми та прихильники реформування права, попередньо зібравши інформацію щодо чинного правового середовища молодій державі. Із опублікованої інформації [31] бачимо, що більшість юридичних постулатів сформовані у США та пояснюють правові аспекти комерційної, банківської сфери, особистої, інтелектуальної власності, укладання контрактів, регулювання ринку цінних паперів, кредитів, оформлення банкрутства. У березні понад півсотні провідних фахівців-юристів за підтримки УККА поїхали в Україну з допомогою адаптації концепції реформ у дванадцяти галузях комерційного права. Пресова служба організації в опублікованому звіті щодо проробленої роботи вважає її кінцевою та закликає уряд США не скорочувати допомоги Україні, «інакше є загроза, що вона

(Україна. – Л. Б.) не зможе підтримати себе як сучасна держава і знову опиниться в орбіті Росії» [29, с. 3].

У 2006 р. США надали Україні статус країни з ринковою економікою. Як зазначає Посол України у США у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [23], у цьому немала заслуга української діаспорної громади. Такий статус має багато переваг. Передусім, це ознака демократичних перетворень в країні, і в економіці зокрема, це позитивний сигнал для потенційних інвесторів, а також підвищення кредитного рейтингу України. Крім того, українські корпорації отримали змогу відстоювати свої позиції на американському ринку, а держава – поглиблювати двосторонні торгово-економічні відносини. З цього періоду у періодиці української діаспори США публікується інформація з приводу проведення у Штатах різних національних проєктів, виставок тощо, покликаних вивести українську економіку на світову арену, презентувати Україну як гідного партнера. У Чикаго наприкінці року проходить Національна виставка України у США, що має на меті привернути увагу тих, які зацікавлені в налагодженні контактів з українськими бізнесменами. Інтерв'ю з представниками різних галузей, що публікуються у пресі, сприяють ще більшій популяризації України. Причому у таких виставках беруть участь як новачки, так і ті, хто вже має спільні проєкти з американськими партнерами (наприклад, Дніпропетровське ВО «Південмаш» чи КБ «Південне»). У 2011 р. Державна агенція з інвестицій і управління національними проєктами проводила двоетапне роуд-шоу, що у США реалізувалося у вигляді презентації «Найкращі інвестиційні можливості року в Україні». Захід відбувався у Нью-Йорку, і відвідало його понад 70 представників різних бізнес-кіл, міжнародних компаній, політиків, громадських діячів. Конгресмен від штату Нью-Йорк Майкл Грімм заявив, що Україна входить до п'ятірки найперспективніших економік світу. У зв'язку з цим президент Американсько-української бізнес-ради Морган Вільямс виокремив найбільш привабливі для інвестицій галузі української економіки – сільське господарство, енергетичний сектор тощо [20].

Однак напередодні Революції гідності економічна ситуація в Україні була не тільки вкрай непривабливою, а й тривожною, зважаючи на певні тенденції. Невеликими замітками у діаспорній пресі звучать два месиджі. Перший – американський інвестиційний фонд Franklin Templeton придбав 20% зовнішнього боргу України у вигляді державних облігацій останньої. З цього приводу Перший віце-прем'єр України С. Арбузов і міністр фінансів Ю. Колобов мали зустрічі у штаб-квартирі фонду в Каліфорнії [2]. Другий – хоча він звучить неодноразово із завидною повторюваністю – українську економіку тримають і вберігають від чергового дефолту гроші українських заробітчан, які щороку переказують на батьківщину приблизно 4,3 млрд. дол. [8]. Сьогодні, коли з країни через кризу тікає капітал, українці з-за кордону залишаються найлояльнішими інвесторами і головним джерелом надходження валюти. Через те, держава має визначити пріоритетним стимулювання цього процесу. За даними НБУ, українці у США є одним з основних каналів надходжень грошових переказів, причому сумарна кількість останніх суттєво перевищує рівень іноземних інвестицій (наприклад, на початок 2014 р. заробітчани переказали до 8,5 млрд. дол., а закордонні інвестиції склали 5,7 млрд. дол.). Економічний експерт Андрій Гайдуцький характеризує [26] перекази як ефективний механізм боротьби з бідністю на прикладі Західної України та зазначає, що дуже багато країн визнає потенціал грошових надходжень від заробітчан (стабільне джерело валюти, що дозволяє покращити кредитний рейтинг країни, залучити інвестиції, запобігти різким коливанням в період нестабільності тощо) і розробили політику, що сприяє залученню цих коштів у розвиток економіки, тому й нашій державі варто перейняти цей досвід.

Відповідно до опублікованих матеріалів в україномовній періодиці США у рубриці «Економіка» [13], зі зміною політичного курсу країни у 2014 р. американські інвестори, незважаючи на економічну кризу і воєнні дії, знову зацікавились Україною. В Американській торгово-промисловій палаті (АСС) перший заступник голови Держінвестпроекту Кирило Бондар разом із 20 міжнародними представництвами в Україні проаналізували інвестиційні



можливості нашої держави. Визначаються пріоритетними аграрний, автомобільний, ІТ сектори, галузь енергетики, особливо альтернативної. Називаються й перешкоди, які мають бути подолані з метою кращого залучення іноземного капіталу: бюрократія, проблема порушення прав інтелектуальної власності. Крім того, представники інших держав вказують і на те, що державі варто розвивати й інші напрями, а не тільки ті, які вона вважає пріоритетними. Наприклад, інвестори готові вкладати в українське літакобудування, машинобудування, аерокосмічну галузь.

АСС пропонує українському уряду чимало всебічних програм. Наприклад, у своєму інтерв'ю [24] в.о. президента цієї організації Тарас Качка говорить про регуляторні дії в нафтовій галузі, чіткий план реформування фармацевтичної галузі (на кшталт Сінгапура), залучення туди великих інвестицій, діалог із Міністерством охорони здоров'я тощо. Головна мета – зробити Україну цікавою для розміщення виробництва з високою доданою вартістю.

За сприяння Посольства США в Україні у Бізнес-школі УКУ проводяться Форуми жіночого підприємництва, у якому беруть участь представниці усіх регіонів. На думку Посла США в Україні Джеффри Пайєта, такі заходи не тільки сприяють обміну досвідом жінок-підприємців, а й допомагають об'єднувати Україну [5].

Українська громада у США активно лобіює інтереси України у провладних колах США. Це дало можливість новоствореному українському урядові підписати Угоду із Штатами про надання кредитних гарантій останніми на суму 2 млрд. дол. Посол Д. Пайєт зазначив [5], що за умови виконання програми реформ американський уряд продовжить роботу з Україною у цьому напрямі.

Широко висвітленою у пресі [9; 10] була і перша інвестиційна конференція Україна – США у Вашингтоні, яку назвали Американо-українським бізнес-форумом. Відповідно до опублікованих матеріалів, маємо інформацію про високий формат цього заходу – українську сторону представляла потужна делегація на чолі з прем'єр-міністром А. Яценюком, серед американців

найтитолованішим був віце-президент США Джо Байден, а модераторами – Джордж Сорос і Девід Рубенштейн. У форумі взяло участь понад 150 представників великих американських компаній з метою обговорення можливостей бізнесу в Україні. У своєму виступі А. Яценюк наголосив на основних сферах співпраці, сподіваючись, що американський досвід і технології допоможуть Україні. Наслідком таких заходів стала потужна інвестиційна діяльність компаній Horizon Capital (електронна торгівля), Cargill (агропромислова сфера) [15]; укладено контракт із компанією Westinghouse на постачання свіжого ядерного палива, а також використання нею потужностей українського машино- і приладобудування [1]; в енергетичному секторі налагоджена співпраця із Frontera щодо розробки газу й нафти в Україні, імпорту природного скрапленого газу (LNG) [18], а із TrailStone – щодо інвестування в українську енергетику [22]. У рамках візиту Президента П. Порошенка до Вашингтону також підписано угоду між українською державною компанією «Центренерго» і американською XCoal Energy & Resources про поставки антрацитового вугілля, що стало ще одним кроком до енергетичної незалежності України від Росії [7; 36]. Міжнародна конференція у Вашингтоні щодо надрокористування, у якій брала участь й українська делегація на чолі з міністром екології і природних ресурсів Остапом Семеракком, засвідчила зацікавленість США у реалізації проекту створення парку відновлювальної (сонячної) енергетики у зоні відчуження (Чорнобиль) [22].

Починаючи від впровадження української національної валюти, численних освітніх фінансових програм, прямої інвестиційної підтримки і завершуючи наданням численної і різноманітної гуманітарної допомоги – це тільки невелика частина співпраці між українською діаспорою США та Україною в економічній сфері, що знайшла своє відображення в інформаційному просторі американських українців.

### **Література**

1. Американська Westinghouse може замінити Росію як постачальника ядерного палива в Україну // Час і Події. – 2015. – № 36. – 03 вересня.
2. Американці купують борги України // Міст. – 2013. – 21 листопада.

3. Барагура В. Непосильне фінансове переобтяження діаспори / Володимир Барагура // Свобода. – 1993. – Ч. 20. – С. 2.
4. Бевз Т. Сучасна українська діаспора: проблеми і перспективи // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень м. І.Ф. Кураса. – К. : ПІЕНД, 2007. – Вип. 34. – С.47-59.
5. «Бізнес повинен стимулювати уряд до реформ» : [виступ Посла США в Україні Джеффри Пайета на Форумі жіночого підприємництва / Прес-служба LvBS] // Час і Події. – 2014. – № 22. – 29 травня.
6. Гай О. Гривні – 18! / Олексій Гай // Міст. – 2014. – 28 серпня.
7. Ганкевич Р. Україна вперше закупить деревне вугілля в США / Роман Ганкевич // Міст. – 2017. – 03 серпня.
8. Гетьман Є. Мігранти залишаються найлояльнішими інвесторами в економіку країни / Єва Гетьман // Міст. – 2014. – 18 грудня.
9. Голод І. У США – за інвестиціями / Ігор Голод // Міст. – 2015. – 16 липня.
10. Данилюк анонсував підписання угоди між Україною і США про взаємну допомогу в митних справах // Час і Події. – 2016. – № 20. – 19 травня.
11. Дракохруст Т. Розвиток міграційної політики України під впливом євроінтеграційних процесів / Т. Дракохруст // Актуальні проблеми правознавства. – 2017. – Вип. 1. – С. 23-25.
12. Євтух В. Закордонне українство / В. Б. Євтух [та ін]. – К. : ВІК, 2005. – 308 с.
13. Інтерес іноземних інвесторів до України залишається на високому рівні // Час і Події. – 2014. – № 25. – 19 червня.
14. Історія української еміграції / Б. Д. Лановик [та ін.] ; ред. Б. Д. Лановика. – К. : Вища школа, 1997. – 520 с.
15. Клен Є. Кредити для України / Євген Клен // Міст. – 2015. – 28 травня.
16. Ковтун А. Місія виконана / Алла Ковтун // Час і Події. – 2007. – № 50. – 13 грудня.
17. Маркусь В. Українська діаспора: коріння і крона / В. Маркусь // Віче. – 1992. – № 11. – С. 143–147.
18. Наскільки реальна зацікавленість ЄС і США в газових проектах України? // Міст. – 2016. – 04 березня.
19. Недошитко І. Роль української діаспори США в економічному розвитку України (1991–2011 рр.) / І. Недошитко // Наукові записки Терноп. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. – Серія : Історія / за заг. ред. проф. І. С. Зуляка. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2012. – Вип. 2. – С. 191–197.
20. Садовий О. Національні проекти України / Олег Садовий // Міст. – 2011. – 10 листопада; «Україна має потужний потенціал» : [інтерв'ю із заступником генерального директора Національного космічного агентства України Едуардом Кузнецовим / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. – 2007. – № 5. – 01 лютого.
21. Старикова Л. Гривня: перші кроки / Лариса Старикова // Свобода. – 1996. – Ч. 186. – С. 2.
22. США зацікавлені розвивати сонячну енергетику під Чорнобилем // Час і Події. – 2016. – № 38. – 22 вересня.
23. «Україна завжди в нашому серці» : [інтерв'ю з Послом України в США Олегом Шамшуром / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. – 2006. – № 8. – 23 лютого.

24. «Українська економіка дуже диверсифікована» : [інтерв'ю в. о. президента Американської торговельної палати Тараса Качки / спілкувався Любомир Шавалюк] // Час і Події. – 2015. – № 14. – 02 квітня.

25. Українці в зарубіжному світі / А. М. Шлепаков [та ін.]; АН України, Інститут соціальних і економічних проблем зарубіжних країн. – К. : Наукова думка, 1991. – 140 с.

26. Усе тримається на заробітчанах // Міст. – 2013. – 19 вересня.

27. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6322. Кукурудза і колхозне господарство // Народна воля. – 1965. – № 10. – С. 4.

28. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6322. Чому колхозна продукція погана // Народна воля. – 1965. – № 2. – С. 1.

29. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503. Правники ЗСА приєднуються до реформ комерційного законодавства в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. – 1995. – Ч. 133. – С. 1, 3.

30. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503. УККА отримав фонди для громадсько-просвітнянської програми в Україні / Українська національна інформаційна служба // Свобода. – 1995. – Ч. 129. – С. 1.

31. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503. УККА співпрацює над комерційним правом в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. – 1995. – Ч. 54. – С. 1.

32. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504. Впровадження гривні почалося досить повільно // Свобода. – 1996. – Ч. 168. – С. 1.

33. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504. Звіглянич В. Грошова реформа в Україні: проблеми та перспективи / Володимир Звіглянич // Свобода. – 1996. – Ч. 170. – С. 2; Звіглянич В. Україна вводить гривню / Володимир Звіглянич // Свобода. – 1996. – Ч. 169. – С. 2.

34. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504. Історична символіка гривні // Свобода. – 1996. – Ч. 172. – С. 2.

35. ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504. Українська валюта стала дійсністю // Свобода. – 1996. – Ч. 171. – С. 2.

36. Чурилова К. В Україну вже відправили вугілля зі США / Катерина Чурилова // Міст. – 2017. – 24 серпня.

37. Kuropas M. B. The Ukrainian Americans : roots and aspirations / M. B. Kuropas. – Toronto [etc.] : University of Toronto press, 1991. – 534 p.

#### REFERENCES

1. Amerykanska Westinghouse mozhe zaminuty Rosiiu yak postachalnyka yadernoho palyva v Ukrainu // Chas i Podii. – 2015. – № 36. – 03 veresnia.

2. Amerykantsi kupuiut borhy Ukrainy // Mist. – 2013. – 21 lystopada.

3. Barahura V. Neposylne finansove pereobtiazhennia diaspory / Volodymyr Barahura // Svoboda. – 1993. – Ch. 20. – S. 2.

4. Bevz T. Suchasna ukrainska diaspora: problemy i perspektyvy // Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen m. I.F. Kurasa. – K. : IPIEND, 2007. – Vyr. 34. – S.47-59.

5. «Biznes povynen stymuliuvaty uriad do reform» : [vystup Posla SShA v Ukraini Dzheffri Paiieta na Forumi zhinochoho pidpriemnytstva / Pres-sluzhba LvBS] // Chas i Podii. – 2014. – № 22. – 29 travnia.

6. Hai O. Hryvni – 18! / Oleksii Hai // Mist. – 2014. – 28 serpnia.

7. Hankevych R. Ukraina vpershe zakupyt derevne vuhillia v SShA / Roman Hankevych // Mist. – 2017. – 03 serpnia.

8. Hetman Ye. Mibranty zalyshaiutsia nailoiialnishymy investoramy v ekonomiku krainy / Yeva Hetman // Mist. – 2014. – 18 hrudnia.
9. Holod I. U SShA – za investytsiiamy / Ihor Holod // Mist. – 2015. – 16 lypnia.
10. Danyliuk anonsuvav pidpysannia uhody mizh Ukrainoiu i SShA pro vzaiemnu dopomohu v mytnykh spravakh // Chas i Podii. – 2016. – № 20. – 19 travnia.
11. Drakokhrust T. Rozvytok mibratsiinoi polityky Ukrainy pid vplyvom yevrointehratsiinykh protsesiv / T. Drakokhrust // Aktualni problemy pravoznavstva. – 2017. – Vyp. 1. – S. 23-25.
12. Yevtukh V. Zakordonne ukrainstvo / V. B. Yevtukh [ta in]. – K. : VIK, 2005. – 308 s.
13. Interes inozemnykh investoriv do Ukrainy zalyshaietsia na vysokomu rivni // Chas i Podii. – 2014. – № 25. – 19 chervnia.
14. Istoriiia ukrainsoi emihratsii / B. D. Lanovyk [ta in.]; red. B. D. Lanovyka. – K. : Vyshcha shkola, 1997. – 520 s.
15. Klen Ye. Kredyty dlia Ukrainy / Yevhen Klen // Mist. – 2015. – 28 travnia.
16. Kovtun A. Misiia vykonana / Alla Kovtun // Chas i Podii. – 2007. – № 50. – 13 hrudnia.
17. Markus V. Ukrainska diaspora: korinnia i krona / V. Markus // Viche. – 1992. – № 11. – S. 143–147.
18. Naskilky realna zatsikavlenist YeS i SShA v hazovykh proektakh Ukrainy? // Mist. – 2016. – 04 bereznia.
19. Nedoshytko I. Rol ukrainsoi diaspory SShA v ekonomichnomu rozvytku Ukrainy (1991–2011 rr.) / I. Nedoshytko // Naukovi zapysky Ternop. nats. ped. un-tu im. Volodymyra Hnatiuka. – Seriiia : Istoriiia / za zah. red. prof. I. S. Zuliaka. – Ternopil : Vydvo TNPU im. Volodymyra Hnatiuka, 2012. – Vyp. 2. – S. 191–197.
20. Sadovyi O. Natsionalni proekty Ukrainy / Oleh Sadovyi // Mist. – 2011. – 10 lystopada; «Ukraina maie potuzhnyi potentsial» : [interviu iz zastupnykom heneralnoho dyrektora Natsionalnoho kosmichnoho ahentstva Ukrainy Eduardom Kuznietsovym / spilkuvavsia Volodymyr Pavelchak] // Chas i Podii. – 2007. – № 5. – 01 liutoho.
21. Starykova L. Hryvnia: pershi kroky / Larysa Starykova // Svoboda. – 1996. – Ch. 186. – S. 2.
22. SShA zatsikavleni rozvyvaty soniachnu enerhetyku pid Chornobylem // Chas i Podii. – 2016. – № 38. – 22 veresnia.
23. «Ukraina zavzhdy v nashomu sertsii» : [interviu z Poslom Ukrainy v SShA Olehom Shamshurom / spilkuvavsia Volodymyr Pavelchak] // Chas i Podii. – 2006. – № 8. – 23 liutoho.
24. «Ukrainska ekonomika duzhe dyversyfikovana» : [interviu v. o. prezydenta Amerykanskoj torhovelnoi palaty Tarasa Kachky / spilkuvavsia Liubomyr Shavaliuk] // Chas i Podii. – 2015. – № 14. – 02 kvitnia.
25. Ukraintsi v zarubizhnomu sviti / A. M. Shlepakov [ta in.]; AN Ukrainy, Instytut sotsialnykh i ekonomichnykh problem zarubizhnykh krain. – K. : Naukova dumka, 1991. – 140 s.
26. Use trymaietsia na zarobitchanakh // Mist. – 2013. – 19 veresnia.
27. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6322. Kukurudza i kolkhozne hospodarstvo // Narodna volia. – 1965. – № 10. – S. 4.
28. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6322. Chomu kolkhozna produktsiia pohana // Narodna volia. – 1965. – № 2. – S. 1.

29. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6503. Pravnyky ZSA pryednuiutsia do reform komertsiiinoho zakonodavstva v Ukraini / Pres-sluzhba UKKA // Svoboda. – 1995. – Ch. 133. – S. 1, 3.
30. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6503. UKKA otrymav fondy dlia hromadsko-prosvitianskoi prohramy v Ukraini / Ukrainska natsionalna informatsiina sluzhba // Svoboda. – 1995. – Ch. 129. – S. 1.
31. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6503. UKKA spivpratsiuie nad komertsiiinym pravom v Ukraini / Pres-sluzhba UKKA // Svoboda. – 1995. – Ch. 54. – S. 1.
32. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6504. Vprovadzhennia hryvni pochalosia dosyt povilno // Svoboda. – 1996. – Ch. 168. – S. 1.
33. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6504. Zvihlianych V. Hroshova reforma v Ukraini: problemy ta perspektyvy / Volodymyr Zvihlianych // Svoboda. – 1996. – Ch. 170. – S. 2; Zvihlianych V. Ukraina vvodyt hryvniu / Volodymyr Zvihlianych // Svoboda. – 1996. – Ch. 169. – S. 2.
34. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6504. Istorychna symbolika hryvni // Svoboda. – 1996. – Ch. 172. – S. 2.
35. TsDAZU. BF.3. Inv. № 6504. Ukrainska valiuta stala diisnistiu // Svoboda. – 1996. – Ch. 171. – S. 2.
36. Churylova K. V Ukrainu vzhe vidpravyly vuhillia zi SShA / Kateryna Churylova // Mist. – 2017. – 24 serpnia.
37. Kuropas M. B. The Ukrainian Americans : roots and aspirations / M. B. Kuropas. – Toronto [etc.] : University of Toronto press, 1991. – 534 p.